

LUKIOT JA TOISEN ASTEEN AMMATILLISET OPPILAITOKSET - PALKITUT

2. PALKINTO

Virva Kuusi / Lahden Yhteiskoulun Lukio
Opettaja Päivi Pitkänen

PÄIVÄ MERELLÄ

Del'aube à midi sur la mer. Istuin laivan kannella, kun kuulokkeista tulvahti Claude Debussyn sävellyksen "La Mer" ensimmäinen osa. Jousten hiljaiset tremolot ja puupuhaltimien lempeät melodiat kuvastivat täydellisesti edessäni avautuvaa näkymää: tyyni meri rentoutui auringonpaisteessa, muutama lintu seurasi vielä laivaa laulaen. Meri on suolavettä, iso vesimassa, joka peittää suurimman osan maapallon pinta-alasta... Mutta tuskinpa Debussylla oli säveltäessään moinen mielessä. Meressä oli jotakin ylikuonnollista, jotain selittämätöntä, jonka ranskalainen oli havainnut ja saanut innoituksen mahtavaan sävellykseensä.

Meri oli laiska, eikä näyttänyt viitsivän innostua yhtäkkisestä mielenkiinnostani. Samanlaisia suuria, laakeita aaltoja kuin huolettomilla hulahula-paratiisisaarilla, mutta perisuomalainen kari kuvasti päinvastaista – Myrskyluodon Maijan ankeaa ja rankkaa elämää. Kuinka jokin voi olla yhtä aikaa karu ja kaunis miltei mystisen lumoava? Pinnan alla piili varmasti ihmeitä, puhumattakaan siitä, mitä horisonttiin kätkeytyisi. Käyrätorvien täydelliset, ylpeät soinnut purjehtivat kohti luvattua maata halkoen jousien luomia aaltoja. Kuinkahan monet olivat tähynneet laillani horisonttiin ja unelmoineet paremmasta paikasta aavan meren tuolla puolen?

Osa vaihtui – jeux de vagues, aaltojen leikki. Iltapäiväauringon säteet tanssivat aaltojen kanssa, sinisen välissä pilkahteli hopeista ja sinistä. Kellopeleli ja triangeli kimmelsivät musiikissa, viulu ja klarinetti olivat hippasilla. Tarujen tutkimaton meri iloitsi ja kutsui seikkailuun, etsimään aarretta tai laulelemaan merirosvolauluja, ja minut valtasi vastustamaton kaukokaipuu.

Tuuli kuitenkin yltyi ylymistään, leikki muuttui hurjemmaksi ja hurjemmaksi. Tyrskyt suurenivat pelottavan kokoisiksi, ja poskelleni roiskui vettä – hippa! Hetki sitten pinta oli ollut rauhallinen, melkein liikkumaton; nyt tuo peili oli hajonnut tuhansiksi pieniksi sirpaleiksi, jotka helisivät ympäriinsä.

Meri oli nyt kaksikasvoinen, osin pelottava ja osin viettelevä. Ei ihme, että meren jumalat ovat aina ne kaikkein ailahtelevaisimmat ja arvoituksellisimmat. Viekkään kiihkeä huilu toi mieleeni Seireenit ja slaavilaisten Rusalkat, merenneitomaiset viettelijättäret, jotka houkuttelivat miehiä luokseen varmaan tuhoon esimerkiksi kauniilla laululla. Kreikan Poseidonilta ja Liettuan Bangputykselta täytyi rukoilla turvallista matkaa ja kalaonnea, toisinaan uhratakin jotakin, eikä silloinkaan merenjumalan suosio ollut varma. Ja voi sitä, joka suututti mahdit tai jätti ne kokonaan huomiotta! Monipuolinen kelttijumala manannán Mac Lir taas oli paitsi vihassaan myrskyävä, myös unelmoijien paras ystävä ja toisinaan leikkisä keppostelija. Kiivas trumpettisoolo taas toi mieleeni Poseidonin pojan Tritonin simpukankuoren, jonka mahtava ääni niin nostatti kuin rauhoittikin aallot. Ilmeisesti jumala oli nyt kiukuissaan, sillä aallot suurenivat suurenemistaan ja suurten maininkien päällä ratsastivat vihurista kertovat pikkuruiset pärskeet.

Le dialogue du vent e de la mer – viimeinen osa. Olin tuulen ja meren vuoropuhelun mitätön todistaja, näiden kahden luonnonvoiman rinnalla kilohailin kokoinen. Isorumpu ja patarummut jyrisivät uhkaavasti, symbaalien kuvaamat tyrskyt rikkoutuivat vasten laivan kylkeä ja alus keinahteli kiivaasti. Meri pystyisi minä hetkenä hyvänsä pyyhkäisemään minut kannelta syvyyksiin ja nielaisemaan minut unohduksiin.

Ymmärsin nyt, miksi ihmisen olivat aina pelänneet merta: se oli täysin hallitsematon. Sen voimaa ei ihminen koskaan voinut kahlita, vaan se eli omaa elämäänsä miten halusi. Salamoida ei kuitenkaan alkanut, pian tuulikin tyyntyi, ja samassa meri oli muuttunut jälleen yhtä laiskaksi kuin alkaessani sitä ensi kertaa tarkastelemaan.

Laskevan auringon ensimmäinen säde, huilun ja oboen venyttelevä soolo, pilkahti pilvien takaa valaisten rauhallisen merenpinnan, jossa harppujen hitaat soinnut aaltoilivat lempeästi. Tunsin olevani meren mahtavuutta ihaillessani täysin voimaton, mutta samalla olin pakahtua. Olin ymmärtänyt jotain sanoinkuvaamatonta meren olemuksesta, ja olin riemuissani. Sellot antoivat minulle siivet, ja sulkiessani silmäni tunsin irtoavani laivan kannelta ja lähteväni lentoon.

Tuuli alkoi jälleen puhaltaa, ja huomasin muiden kadonneen sisälle. Minun täytyi kuitenkin edelleen vain tuijottaa kauneinta koskaan näkemääni maisemaa. Käyrätorvet, trumpetit, pasuuna ja tuuba yltyivät vielä intohimoisen majesteetilliseen ylistysvirteen äiti meren kunniaksi, lautaset ja gongi julistivat sen kahlitsemattomuutta ja ajatonta itsenäisyyttä, kunnes aurinkokin upposi mereen ja tuli pimeää. Minä jäin vielä hetkeksi kuuntelemaan laineita ja ihmettelemään, miten periaatteessa eloton voin olla näin vahvasti elossa.

*Lakkas myrskylaulu meren rinnan,
souti selkää pitkät, loivat laineet,
kajastellen taivaan sinikantta,
muistutellen meren pohjatuutta,
antain aavistusta myrskylöistä
mennehistä. Kysyi meri jälleen:
"Onko taiteen tarkoitus siis tämä?"*

Eino Leino, runosta Maininkeja (Pyhä Kevät, 1901)